

СУЛТАНИЈА МАРА: Српска принцеза из харема чија је нога крочила на Свету Гору

Драгана Милековић

21:19 13.06.2016.

Мара Бранковић, лепа ћерка деспота Ђурађа била је, после Оливере, друга српска принцеза коју су удали за турског султана.

За разлику од Оливере, Мара није имала превелики утицај на свог мужа, између осталог и зато што је Мурат II више волео мушкарце, али је њена биографија свакако вредна филмског серијала...

Мара, ћерка деспота Ђурађа Бранковића и унука Вука Бранковића, рођена је 1418. у Вучитрну, а још као девојка завршила је на османском двору, у харему Мурата II, као друга жена турског султана.

Народна песма бележи да је у детињству боловала од тешке болести, а да је њен отац, из захвалности Богу и старцу Јоаникију за чудесно исцељење саградио манастир, по излеченој девици назван Девичин или Девич.

Народни песник бележи и да је Мара била јако лепа, да “љепше нема у свих седам влашких краљевина и свој бутун турској царевини”.

Деспот Ђурађ, по доласку на престо Србије, договара са супругом Јерином да Мару, како би заштитили интересе земље, удају за турског султана Мурата II.

Мара ће тако постати друга српска принцеза која је отишла у харем. Прва је била њена баба-тетка, принцеза Оливера Лазаревић, кћи кнеза Лазара и кнегиње Милице, супруга султана Бајазита I.

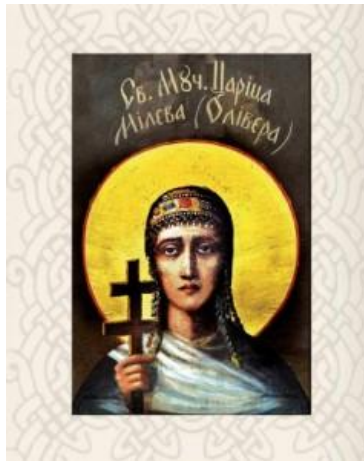
По Ђурђевом преузимању власти османлијске трупе харале су југом и истоком српске деспотовине. Турци су заузели велике територије, чак и унутрашњости земље, као и градове Ниш и Крушевац.

Мир склопљен са Муратом II имао је теже услове него онај склопљен после Косовске битке. Данак Османлијама био је далеко већи, а држава далеко мања. Ипак, Мурат, сматрајући да је новим миром поново загосподарио Србијом, дозволио је Ђурађу да, како је остао и без старе и без нове престонице, Крушевца и Београда, сазида нову. Тако је Бранковић отпочео градњу Смедерева, нове престонице на обали Дунава, на граници са Угарском.

Мираз као десетогодишњи данак

Један од услова за склапање новог мира с Османлијама, био је и удаја Ђурђеве кћери Маре за султана Мурата II и њен одлазак у харем.

Ђурађ и Јерина морали су да сакупе огроман мираз – 600.000 дуката, што је било више од десетогодишњег данка који је Ђурађ од 1428. године плаћао Турцима. Венчали су се 1436. и Мара је била друга и последња венчана жена Мурата другог, који је раније оженио Халиму.

Султан је, према проценама, био 13 до 16 година старији од Маре. Када су се венчали имао је 32, а Мара између 16 и 19 година.

Извори га описују као неупадљивог човека који није патио од спољашње манифестације свог ауторитета. Ипак, за разлику од Оливере, Мара није имала среће у браку са османским господаром, пре свега зато јер је више волео мушкарце од жена.

Мара, нажалост, није успела своју браћу Гргура и Стефана да спаси страшне судбине. Њих су Турци, по команди њеног супруга Мурата, ослепели у заточеништву.

“Нема пуно сумње у то да је Мурат II био, у најмању руку, бисексуалац, ако не и хомосексуалац који је имао сексуалне контакте са женама само толико колико је било неопходно да остави потомство”, каже историчар Никола Гиљен, аутор књиге “Две српске султаније: Оливера Лазаревић (1373-1444) и Мара Бранковић (1418-1487) – Две биографије као прилог историји српско-османских односа 1389-1487”, која ускоро треба да буде објављена у издању Графичког атељеа Дерета из Београда.

Гиљен каже да Мара није успела да освоји љубав и наклоност свога супруга, без обзира на лепоту, и подсећа на историјске белешке француског путописца Бертрандона де ла Брокијера о Мурату II:

“После пића налази он највеће задовољство у женама и малим дечацима содомитима, а има он 300 и више жена и 25 или 30 дечака који су стално са њим, чешће него његове жене”.

Стојан Новаковић (1893) је записао како је **Мурат имао “наклоност и за содомску заблуду, те је држао, тога ради, на 25-30 дечака”.**

Мурат јој ослепео браћу

Мара, тако, није попут Оливере могла да учини много тога за Србију, јер није имала исти статус на османском двору као њена старија рођака. Дуго је била потпуно пасивна, све до 1441. године када султан Мурат издаје наредбу да се ослепе њена браћа Гргур и Стефан, који су били у османском заточеништву.

Мара, нажалост, није успела да их спаси страшне судбине. Наиме, султан Мурат је желео да изађе у сусрет њеној молби, међутим, казна је извршена моментално, па је гласник са наредбом да се казна не изврши, закаснио.

– Чињеница да је Мара знала о Муратовој, највероватније усменој наредби за ослепљење Гргура и Стефана, као и да је имала прилике да изађе пред султана да моли за браћу, говори да је већ у том тренутку њен положај у харему и на османском двору био далеко бољи него неколико година раније – каже Никола Гиљен.

Мара је, као и њена баба-тетка Оливера остала доследна у својој хришћанској вери и са Муратом II није имала деце. Да ли је и њој, као и Оливери, урађен хируршки захват који је требало да спречи трудноћу, не зна се поуздано. То што се није остварило као мајка, вратило јој се, међутим, кроз велико уважавање и поштовање Муратовог наследника, Мехмеда II Освајача.

Да је царица Мара била на Светој Гори, и поред општепознате забране, сведочи и капела подигнута на месту сусрета Маре и монаха.

Можда је на то утицала блискост између Мехмедове мајке и принцезе Маре, које су неко време заједно живеле у Бруси.

– Мара је могла бити и нека врста дадиље или учитељице принцу Мехмеду, јер је њено образовање било далеко веће него образовање његове мајке – робиње. Зато не чуди писање Карловачког родослова који пише да Мару “цар Мехмед љубљаше и поштоваше као рођену мајку” – наводи Гиљен.

Мехмед II Освајач поштовао маћеху

Блискост и међусобно поштовање између Мехмеда и Маре доћи ће до изражаја од времена Мариног повратка у Србију после Муратове смрти, па све до њене смрти 1487. године.

Султан Мехмед царицу Мару “поштоваше као саму своју мајку, угађајући њеним жељама”, пише Гроф Бранковић у својим Хроникама.

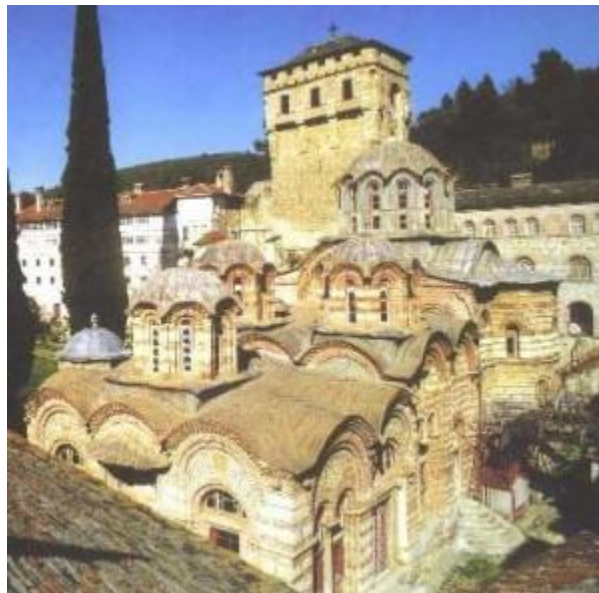
После Муратове смрти, 1451. године Мехмед пушта своју маћеху да се врати у Србију, дарујући је њезиним миразом, областима Топлица и Дубочица.

Могла је Мара да постане византијска царица, али је одбила брачну понуду Константина XI Палеолога, који је био удовац без деце.

Она је одбила просце рекавши да се заклела да се више неће удавати.

Тако је и било. Окренула се цркви. Била је велики ктитор, али се није замонашила.

Боравила је чак и на Светој Гори, где је помагала манастире Хиландар, Свети Павле и Ватопед.

– Да је царица Мара боравила на Светој Гори, и поред општепознате забране, сведочи и капела подигнута на месту сусрета Маре и монаха. Та капела, чији фрескопис је приказивао и сам сусрет, постојала је све до почетка XX века, када ју је разорила бујица оближњег планинског потока. Светогорци су на том месту подигли нову капелу 1928. године, која и данас постоји – каже Гиљен.

Мара је по повратку у Србију живела у Смедереву, због своје жртве дубоко поштована од стране оца, мајке и српског народа, све док, као присталица реалније туркофилске струје у српској политици, није морала да побегне на турску територију, бежећи од гнева и освете брата деспота Лазара и његове супруге Јелене.

Населила се у Жежеву у близини Сера, на имањима које јој је даровао султан Мехмед II. Био је то добар избор, будући да се ова земља налазила на путу између Западне Европе и Србије ка Светој Гори и Османском царству.

После пада Србије под османску власт 1459. године, Мара је представљала најважнији и најреалнији политички фактор у животу српског народа. Код ње су свраћали побожни путници на свом путовању до Свете горе, а Мара им је помагала и пружала одмориште.

Помагала је брата Гргура, ујака Тому Кантакузина, деспотицу Јелену, удовицу брата Лазара, а у Жежеву је уточиште нашла и ћерка деспота Лазара, босанска краљица Мара-Јелена.

Ова умна жена је имала утехе и уточиште за свакога, па чак и за своју снају Јелену, од које је својевремено побегла из Србије.

Колики је био њен утицај у црквеним круговима види се из тога што је њена жеља била пресудна приликом избора неколицине цариградских патријарха. Умрла је у Жежеву код Дrame 1487. године, а сахрањена је у оближњем манастиру **Косиница**.

НА СВЕТУ ГОРУ КРОЧИЛА И ЈЕЛЕНА, ЖЕНА ЦАРА ДУШАНА

Забрана приступа женама на Свету Гору кршена је подједнако и у средњем веку и у савремено доба, каже Никола Гиљен.

Познато је да је Цар Душан боравио на Светој Гори од 1. септембра 1347. до јуна 1348. године, када се са супругом царицом Јеленом и сином, краљевићем Урошем, ту склонио од епидемије куге. Крст је подигнут на месту где су монаси хиландарског братства дочекали Душана са свитом и породицом, а недалеко одатле Цар је посадио и једну маслину.

Иначе, забрана приступа женама на Свету Гору, кршена је кроз историју у неколико наврата. За време Грађанског рата у Грчкој 1946-1949, светогорски монаси су на обали примали избеглице међу којима је било велики број жена и деце који су бежали од комунистичког погрома, подсећа Никола Гиљен.

Извор: ekspres.net